

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

Imm 142/143/146

Agathe Fontain

Naalagaaffimmiit akisussaaffiit ullumikkut ingerlanneqartunut suut piginnaasat pisariaqartinneqassanersut tigussaasumik ersarissarneqarnissaat anguniarlugu Rigsmyndighed aningaasaliinissaa aammalu Namminersorlutik Oqartussat qanimut suleqatigalugit nalunaarusiamik suliaqassasut siunertaralugu Naalakkersuisut Rigsmyndighed attavigissagaat piumaffigineqarnissaat pillugu Inatsisartunut aaliangiiffigisassatu siunnersuut. Nalunaarusiaq piginnaasatigut ineriartortitsinissamut pilersaarummik imaqassaaq, uagut maani Kalaallit Nunaanni akisussaaffiit angerlaannissaannut piginnaasatigut pisariaqartitassatsinnik ersarissaasussanik.

(Demokraatit Inatsisartut gruppia)

Naalagaaffimmiit akisussaaffiit ullumikkut ingerlanneqartunut suut piginnaasat pisariaqartinneqassanersut tigussaasumik ersarissarneqarnissaat anguniarlugu Rigsmyndighed aningaasaliinissaa aammalu Namminersorlutik Oqartussat qanimut suleqatigalugit nalunaarusiamik suliaqassasut siunertaralugu Naalakkersuisut Rigsmyndighed attavigissagaat piumaffigineqarnissaat pillugu Inatsisartunut aaliangiiffigisassatu siunnersuut. Nalunaarusiaq piginnaasatigut ineriartortitsinissamut pilersaarummik imaqassaaq, uagut maani Kalaallit Nunaanni akisussaaffiit angerlaannissaannut piginnaasatigut pisariaqartitassatsinnik ersarissaasussanik.

(Inatsisartunut Ilaasortaq Anna Wangenheim, Demokraatit)

Namminersorlutik Oqartussat Naalagaaffillu aningaasatigut inissisimanerat immikkut sammillugu, Namminersorneq pillugu Inatsi kukkunersorneqarnissaa pillugu isumaqatiginninniarnissat aallartinnissaat anguniarlugu, Naalakkersuisut Rigsmyndighed attaveqarnissaat pillugu Inatsisartunut aalajangiiffigisassatut siunnersuut.

(Inatsisartunut Ilaasortaq Jens-Frederik Nielsen, Demokraatit)

Inuit Ataqtigiit sinnerlugit erseqqissarlara siunnersuuteqartut Demokraatit qinigaatitaat isumaqtigigatsigit. Taammamanuna Aningaasanut Inatsimmut 2023-mut isumaqtigiisummi allassimasumik ilaqartoq. Naalakkersuisut suliakkinneqarput pilersaarusioqqullugit Naalagaaffimmiit ataatsimoorussamik tigusassaasut pillugit. Nunatsinnut tulluurtumik aaqqissusaasumik allaffissornerup ingerlanneqarnissaanik siunertaqartumik. Siunnersuutillu siulliit marluk suliakkiutaareerput.

Namminersorluni oqartussaaneq nunatsinni atuutsinneqalermalli isummat katersuutsillugit suleqatigiiffeqarnissaq suli amigaatigaarput. Ataatsimoorluta suliassat suut salliutinniarnelugit, aamma qanoq suliariniarnelutigit paaseqatigiinnissarput pisariaqartipparput. Inuit Ataqtigiinniit siunnersuutigaarput suliniarneq siunissami qaninnermi ungasinnermilu aaqqiissutissanik ujartuinnermik imaqartinneqassasoq. Pisimasut eqqartortassavagut isummersorfigalugillu. Pisariaqarnerpaarli tassaavoq qanoq aaqqiinissamik iliuusissat salliutillugit suliarinissaat annertunerusumik paaseqatigiiffimneqarnissaat.

Namminersorneq pillugu inatsit suliarineqartussanngormat Namminersorneq Pillugu Isumalioqtigiisitsarsuup Isumaliutissiisutaa tunngavigalugu isummerfissat annertuut iluatsittumik ingerlanneqassappata qinikkat innuttaasullu siunnerfimminnik katersuuffeqartariaqarput, aamma partiit akornanni paaseqatigiilluni siunnerfeqaqtigiinnissaq assut pingaaruteqarpoq.

Inuit Ataqtigiit ilisimalluinnarparput, ilaanni politikikkut aalajangigassaqartassagatta “ umiarsuarmi ilaasut isumaqtigiinngisaannik, ilisimavarpulli ilaasut tikikkunik paasiumaaraat aalajangernivut pisariaqavissimasut, tikinnermullu taakkua pissutaasimassasut. Allatut oqaatigalugu, ilaanni isumaqtigiiuminaatsunik aalajangiisinnaanarput nukittuneruffigisariaqalerparput.

Assersuutigalugu allaffissornerujussuaq annikillissappat aningaasartuutillu amerlanerit ineriartornermut atussagatsigit annernartunik aalajangersaasariaqarpugut. Aatsitassarsiorneq suli annertunerusumik iluaqtigissagatsigu nammineq annertunerusumik ingerlatsisinaanarput

inerisartariaqarparput. Peqqinnissaqarfik pitsaanerulissappat aningaasaliineq annertoq pisariaqartipparput. Nunatsinni innuttaasut sulisartoqarnikkut avatitsinniik pisariaqartitsinerat annikillissappat aalajangiinerit pisariaqartippagut.

Inuit Ataqtigiit isumaqarpugut partiit tamarmik siullerpaajusariaqartut suleqatigiissinnaanermik paaseqatigiissinnaanermillu takutitsinissaminut. Politikkikkut piginneqqaartussarsiornata piginneqatigiilluta suleqatigiinnissarput inuiaat nunatsinni pisariaqartippaat. Anersaaq tamanna timitalerniarlugu Inuit Ataqtigiit siunnersuutigaarput naalackersuinikkut ataatsimiititaliortoqassasoq. Sulineq ataavartoq nalunaarusiaannartigut ingerlanneqanngitsoq pilersikkumavarput.

Naluneqanngilaq suliassarpasuit Naalackersuisoqarfinni assigiinngitsuni oqartussaaffigineqarmata. Aamma naluneqanngilaq Inatsisartut inatsisiliornikkut sulinerminni, pingaartumik aningaasanut inatsisiliornermi suliassat suut salliutinneqarlutik sularinissaannut tamatta assigiinngitsunik siunnerfeqalersinnaasernerput aporfiusartoq. Ataatsimiititaliarsuarmik pilersitsiniarta, nukivut katersuutsillugit suleqatigiiffeqalerniarta. Suliassat utaqqiinnartut suleqatigiilluta aallartinniartigit. Ataatsimoorfigut ujartorniartigit, sularalugillu aallartilluta.

Inuit Ataqtigiit pisariaqartutut isigaarput ataatsimiititaliarsuarmik pilersitsisinnaaneq partiit allat isummerfigissagaat. Inuiaqtigiittut nunatullu alloriaqqissagutta suleqatigiittariaqarpugut, aamma suleqatigiiffeqartariaqarpugut. Suut suliassat tullinguullugit sularissavagut? Sulineq Naalackersuisutigoortumik kisiat ingerlanneqassanngippat Inatsisartut suleqataanerat annertusarneqartariaqarpoq. Ukiuni qaninnerni, aammalu ukiuni amerlanerusuni suliassat pillugit isumaqatigiissusiorniarta.

Naalackersuinikkut inerisimassuserput, kiisalu inuiaqtigiittut nunatullu inerisimassuserput siuarsartariaqarparput. Tamanna anguneqassappat suliavut uneqattaaratik ataavartumik sularineqarlutillu ingerlajuartariaqarput.

Namminersorluni Oqartussaaneq ataqatigiissumik suliarineqartariaqarpoq
Namminiilivinnissaq angutserlugu sulineq nukittorsarumallutigu.

Namminersorneq Pillugu Isumalioqatigiissitarsuup suliaasa inaarneqartut
takutippaat inuiaqatigiittut aaqqissuussinerit annertuut ingerlattariaqarigut. :

1. Inatsisilerinikkut sulinissamut ilinniarsimassutsikkullu piginnaasavut
siuarsagassaapput annertuumik.
2. Inuussutissarsiuteqarnikkut aningaasarsiorluarnerulernissarput
suliassartaqarpoq annertuumik.
3. Aalisarnikkut niuernikkullu suli siuarsagassanik annertuunik suliassaqarpugut
(avammut niuernikkut amerlanerusut periarfissinnerisigut)
4. Inuussutissarsiornikkut ataasiinnaavallaamik isumalluuteqarnitta
allanngortillugu inuussutissarsiutinik assigiinngitsunik
ingerlalluartitsilernissarput suliassaavoq.
5. Nunatta avataaniit sulisartunik pisariaqartassagaluartoq, sulisartut
sulisinnaasullu nunatsinnersut atorluarneqarnissaat aaqqissuussassaavoq.
6. Aningaasartuuteqarfiit annertoorujussuit annikillisarnissaat siunertaralugu
nunatut inuiattullu politikkeqalernissarput suliassaavoq.
7. Inuiaat sulisartuunermik inuussutissarsiuteqartut amerlanerpaat
peqataalernissaat anguniarlugu politikkissarput suliarineqartariaqarpoq.
8. Allaffissornerujussuarput nunatsinni innuttaasut ikissusiannut
naleqqussarlugu suliarineqartariaqarpoq
9. Namminiilivinnissap anguniarneqarnera qanoq naalakkersuinikkut
ingerlanneqassanersoq takussutissiorlugu aalajangersaanerit pisariaqartut
aallartinneqartariaqarput.
10. Aningaasarsiornikkut siuarsaaneq, allanillu isumalluuteqarpallaarani
ingerlatsineq, imminullu pilersornerup siuarsarneqarnissaa pillugu
aalajangersaaneq politikkikkut pisariaqarpoq.

Suliassarpasuit allat tamaasa taajunngikkaluarlutigit Inuit Ataqatigiinniit
isumaqarpugut apeqqutit annertuut suleqatigiiffeqarnatalu
aalajangersaaviginngikkutsigit nikeriartitsinissamut piffissaq annertoorujussuaq
atorlugu aatsaat angusaqalaartoqartarnissaa kissaatiginanngitsoq.

Taamaamat Inuit Ataqtigiit siunnersuutigaarput partiit tamatta, Inatsisartoqarnikkut Naalakkersuisoqarfiillu sulinerannik peqateqarluta suleqatigiiffeqalernissarput pisariaqartoq pilersissinneqassasoq. Isummersornerit partiitut assigiinngissuseqarneq peqqinnartortaqqarpoq. Kisianni puigussanngilarput suleqatigiiffeqanngikkutta aamma angusaqarnissamut periarfissaq ajornakusoornerussamat.

Namminersorneq Pillugu Inatsit taamani suliarineqarmat Inuit Ataqtigiinniit peqataalluta suleqataalluarpugut. Partii Siumut, Atassut ilaatigullu Demokraatit suleqataaffigisaannik. Suliarujussuuvoq, aamma danskit naalakkersuinermit suliaqartuisa peqataaffigisaannik isumaqtiginninniarnernik annertuunik ingerlatsiviunikummat puigussanngilarput.

Nunarput inuiaqtigiillu sinnerlugit nunatsinni qinikkat partiillu ilungersorsimaqaagut kissaatitta sapinngisamik annertunerpaamik angunissaat siunertaralugu suleqatigiissimalluta. Soorunami kissaativut tamarluinnaasa angunissaat “ periarnermi ataatsimi ” tamakkersinnaasimangilagut. Nassuerutigisassaavorli Namminersoirneq pillugu inatsisip periarfissimmatigut sulinissatsinnut. Isumaqtiginartorpassuarnik imaqqarpoq, soorlu qulaani suliaassatut unammilligassat nunatut inuiattullu siuarsimanerulluta inissisimalernissatsinnut periarfissiisunik.

Siunissami aaqqiissutissat aamma siunissami anguniagassat maani inersuarmi oqallisigisartakkavut pingaaruteqartuupput. Pingaaruteqarmatalu Inuit Ataqtigiit siunnersuutigaarput, suliaassat taamaattut suliarineqarsinnaalernissaat anguniarlugu ataatsimiititaliarsuaq pilersinneqassasoq. Tamatta suleqatigiilluta ingerlatsivissarput. Qinikkat ataatsimut, Inatsisartunullu ilaasortat Naalakkersuisullu suleqatigiiffeqarneratigut ajornannginnerusumik suliarineqarsinnaagaluartut.

Inuit Ataqtigiit maluginiarparput partiit arlallit Namminersorneq Pillugu Inatsimmi §-it ilaat nutaamik isumaqtiginninniutigineqaqqinnissaat kissaatigineqartut

paasineqarsinnaasumik isummersuuteqartut. Tamanna tunngavigalugu ataatsimiititaliarsuup pilersinneqarnissaa pisariaqarsorinarpoq. Taamaaliornikkut periarfissinniarparput Inatsisartut Aningaasanut inatsisaanni suliassat aningaasaliiffigineqarsinnaalernissaat piviusunngortinniaratsigu.

Inuit Ataqtigiit namminiilivinnissamut siunertaqartutut partiinik allanit pitsaasumik suleqateqarnissamik ujartuinerput suleqatigiinnermik siuarsaanissamik nukittorsaanissamillu siunertaqartipparput. Assigiinngisitaartunik siunertaqarnerput ajunngilaq, suleqatigiinnikkulli assigiinngissusitta nukittoqqutigilernissaa pikkoriffiginerulertigu. Ataatsimoorluta suleqatigiikkutta isumaqarpugut nukik annertoq suliassallu ataatsimoorussat pitsaanerpaamik angusaqarfigisinnaagigut.

Inuit Ataqtigiit piareersimavugut eqqartussallutigit apeqqutit makkuusut:

1. Ataatsimiititaliarsuaq pilersinneqassappat Inatsisartut aningaasanut inatsisaanni aningaasaliissutissat qanoq annertutigisariaqarpat?
2. Ataatsimiititaliarsuup suliassanik aalajangersimasunik suliakkiisarnissaminut qanoq annertutigisunik aningaasaliiffigineqassava?
3. Ataatsimiititaliarsuarmi ilaasortassat kikkuussappat?
4. Ilaasortat qanoq amerlatigissappat, aamma aaqqissuunneqassava?
5. Nunatta nammineq kisimi ilaasortaataqarfigissavaa, imaluunniit danskit aallartitaannik aamma peqataaffigineqassava?
6. Ataatsimiititaliarsuup suleriaasia, qanorlu pisinnaatinneqarnissaa pillugit apeqqutit aalajangersarneqartussat qanoq ittuusariaqarpat?

Inuit Ataqtigiit sinnerlugit Demokraatit siunnersuuteqartui qutsavigalugit, imm. 146-mi Namminersoq pillugu inatsit kukkunersiornissaa pinnagu, Namminiilivinnisammut sulineq aallartinniarparput. Inatsisillu atuutsinneqarneranut Ataatsimiititaliamut ingerlatinneqarnissaat inassutigaarput.

Qujanaq.